

((فهرست مطالب فقه المسجد))

ب. مکانت و منزلت مسجد در اسلام

(تنظیم شده توسط استاد محترم: آیت ا... علی محمدی خراسانی)

از نظر قرآن کریم

دو بخش اساسی:

از نظر روایات اهل بیت علیهم السلام

۱. فقه مطلق مسجد ۲. فقه مساجد خاصه

از نظر روایات اهل سنت

از نظر سیره مسلمانان

کلیات بحث در چند بخش:

الف. تعریف‌ها:

از منظر احکام و آداب فراوانی که در مبحث اصلی

خواهد آمد که نشان توقیر و تکریم و تعظیم مسجد در

فقه اسلام است

تعریف المعبد لغةً و اصطلاحاً

تعریف المسجد لغةً و اصطلاحاً

تعریف الجامع لغةً و اصطلاحاً

تعریف المصلی لغةً و اصطلاحاً

تعریف البيعة لغةً و اصطلاحاً

تعریف الكنيسة لغةً و اصطلاحاً

(تعریف الصلاة لغةً و اصطلاحاً)

فضیلت بناء مسجد در اسلام

فضل التردد و الاختلاف الى المساجد و ملازمته

فضل التردد الى المساجد الخاصة

فضل الصلاة في المسجد

فضل الصلاة في المساجد الخاصة

تفاوت و اختلاف المساجد في الفضيلة او الافضل

فالافضل من المساجد

حقایق شرعیه یا لغویة

اشتراک لفظی یا معنوی یا حقیقت و مجاز

مسجد ضرار

وجه تسمیه هر کدام مخصوصاً وجه تسمیه مسجد

مساجد ملعونه

مباحثی لغوی و صرفی و نحوی و اصولی در مورد لفظ

منکرات مسجد

مسجد و مبدأ اشتقاق آن

ج. ایجاد المسجد او تحقق المسجديه (عنوان کلی)

١. بم يتحقق المسجد؟

٨. جعل الاملاك الخاصه مساجد

آيا در مطلق وقف صيغه معتبر است؟ يا معاطات هم

٩. توسيع المسجد

كافى است؟

١٠. وقف المخالفين مساجدهم

آيا در خصوص مسجد صيغه معتبر است؟

١١. وقف اهل الكتاب البيع و الكنائس

آيا در مطلق وقف قصد قربت معتبر است؟

١٢. طرق ثبوت المسجديه

آيا در خصوص مسجد قصد قربت معتبر است؟

١٣. الشك فى المسجديه

آيا در خصوص مسجد قبض معتبر است؟

١٤. المصلى و المسجديه

من القابض؟

١٥. المشاهد المشرفه كالمساجد

آيا در تحقق مسجد نماز خواندن - و لو يك نفر -

بقاء المسجد (عنوان كلى)

معتبر است؟

زوال المسجديه (عنوان كلى)

آيا در تحقق آن قصد عنوان مسجديت شرط است؟

١. هل يخرج المسجد عن المسجديه؟

معناى وقف مسجد چيست؟

٢. طرق خروج المسجد عن المسجديه؟

آيا در تحقق آن قبول شرط است؟

شرط الواقف فى وقفه

٢. استيجار الارض لتعمل مسجداً

جعل الدار مسجداً مادام على هيئتها

٣. هل يمكن جعل الارض مسجداً دون البناء؟

المسجد فى الارض المفتوحة عنوة

٤. اتخاذ الكنيف مسجداً

كون المسجد فى ارض مستأجرة فانقضت مدة اجارتها

٥. اتخاذ المقبرة مسجداً

خراب المسجد على وجه لا يمكن الصلاة فيه ابداً

٦. اتخاذ البيع و الكنائس مسجداً

جواز بيعه و اخراجه عن المسجديه اذا غلب الكفار

٧. جعل الطرق مساجد (المسجد و الطريق)

عليه او جعلوه بيت خمر مثلاً

الآخذ بالشفعة و خروج المسجد عن المسجديه

٢٠. توابع و ملحقات مسجد

الفسخ باحدى الخيارات و خروج المسجد عن

٢١. اموال مسجد

المسجديه

هـ انواع مساجد

و ...

١. المسجد الجامع

٢. مسجد السوق

٣. مسجد القبيله

د. اجزاء المسجد او هندسته

١. تراب و حصى المسجد

٢. ارض المسجد

٣. بناء المسجد (ساختمان)

٤. جدران المسجد

٥. سقف المسجد

٦. سطح المسجد

٧. شكل المسجد

٨. سرداب المسجد

٩. محراب المسجد

١٠. منارة المسجد

١١. منبر المسجد

١٢. رحبة المسجد و صحنه

١٣. حريم المسجد

١٤. المطهره و الميضاة للمسجد

١٥. مرافق المسجد

١٦. حريم المسجد

١٧. شرف المسجد

١٨. باب المسجد (درب و پنجره)

١٩. ابزار و آلات مسجد

و. احكام مرتبط با مسجد (به تعداد احكام خمسہ يعنى

واجبات، محرمات، مستحبات، مكروهات و مباحات)

١. بيع المسجد بل مطلق نقله الى شخص حقيقى

او حقوقى

٢. اجارة المسجد

٣. تملك المسجد

٤. غضب عين المسجد

٥. الآخذ بالشفعة و المسجد

٦. تخريب المسجد او نقضه

• نقض ما استهدم من المسجد

• نقض غير المستهدم من المسجد

• نقض المسجد للتوسعه

٧. تعمير المسجد

• عمران مادى

• عمران معنوى

• صفات و شروط عامه

٨. بقاء المسجد على ما هو عليه بعد الخراب

٩. تعطيل المسجد	• و...
١٠. زخرفة المساجد (تذهيبها و تزئينها)	٢٨. آداب الخروج من المسجد
١١. تسقيف و تظليل المساجد	٢٩. الفرار من المسجد
١٢. تعلية المساجد	٣٠. التطيب للمسجد
١٣. تجصيص المسجد	٣١. تطيب المسجد
١٤. اخراج الحصى من المسجد	٣٢. الرائحة و المسجد
١٥. تطهير المسجد	٣٣. الريا و المسجد
١٦. تلويث المسجد	٣٤. الاعراض عن المسجد
١٧. تنجيس المسجد	٣٥. المنع من مساجد الله
• تنجيس ظاهره	٣٦. المسجد و الطريق
• تنجيس باطنه	٣٧. المسجد المتنقل
• تنجيس آلاته	٣٨. المسجد و الدار
١٨. تنجس المسجد	٣٩. المسجد و الدوائر
١٩. سكنى المسجد او الاسكان فيه	٤٠. المسجد و العمارات الشائقه
٢٠. تحية المسجد	٤١. اخذ الزينة عند المساجد
٢١. احترام المسجد	٤٢. السبق الى المسجد
٢٢. استطرار المسجد	٤٣. تعاهد النعل قبل الدخول
٢٣. هتك المسجد	٤٤. تسمية المسجد باسم شخص
٢٤. كنس المسجد	٤٥. التصرف فى ممتلكات المسجد
٢٥. نقش المساجد بالصور	٤٦. تنظيم المسجد و ادارة امورها
٢٦. تجمير المسجد	• توليت
٢٧. آداب دخول المسجد	• هيئت امناء
• الدعاء	• خادم
• التسميه	• امام جماعت
• الدخول باليمنى	٤٧. الجنب و المسجد

٤٨.	الحائض و النفساء و المسجد	٦٩.	انشاد الشعر في المسجد
٤٩.	ماسّ الميت و المسجد	٧٠.	رفع الصوت في المسجد
٥٠.	الوضوء عند دخول المسجد	٧١.	عمل الصنایع في المسجد
٥١.	الاذان و الاقامة في المسجد	٧٢.	التعليم في المسجد
٥٢.	الامام الراتب و المسجد	٧٣.	القضاء في المسجد
٥٣.	اللعب في المسجد	٧٤.	كشف العورة و السترة و الركبة و
٥٤.	الاكل في المسجد		الفخذة في المسجد
٥٥.	ايقاع العقود و الايقاعات في المسجد	٧٥.	النوم في المسجد
• بيع		٧٦.	الحبس في المسجد
• طلاق		٧٧.	النجاسة في المسجد
• نكاح		٧٨.	حمل النجس في المسجد
• و ...		٧٩.	الوضوء من حدث البول و القائط في
٥٦.	انشاء الضالة في المسجد		المسجد
٥٧.	البصاق في المسجد	٨٠.	المرافعه في المسجد
٥٨.	التخلّى أمام المسجد	٨١.	الاطعام في المسجد
٥٩.	التكلم في المسجد	٨٢.	الاعانة و جمع الصدقات في المسجد
٦٠.	التنخم في المسجد	٨٣.	اقامة المآتم في المسجد
٦١.	قتل القمل في المسجد	٨٤.	اقامة عزاء الائمة في المسجد
٦٢.	الجلوس في المسجد	٨٥.	الاعتكاف في المسجد
٦٣.	دفن الميت في المسجد	٨٦.	القرآن و المسجد
٦٤.	الذكر في المسجد	• وضعه في المسجد	
٦٥.	الزنا في المسجد	• تلاوته	
٦٦.	التصفيق في المسجد	• تعليمه	
٦٧.	الخوض في الباطل في المسجد	• و ...	
٦٨.	سل السيف في المسجد	٨٧.	الصلاة في المسجد

٨٨.	صلاة النافلة في المسجد	١١٠.	الوقوف على البيع و الكنائس
٨٩.	صلاة الفريضة في المسجد	١١١.	الصلاة في مساجد المخالفين
٩٠.	صلاة الجماعة في المسجد	١١٢.	الصلاة في البيع و الكنائس
٩١.	صلاة الآيات في المسجد	١١٣.	اقامة الحدود في المساجد
٩٢.	صلاة الميت في المسجد	١١٤.	الرمي بالحصى
٩٣.	صلاة العيدين في المسجد	١١٥.	التنعل قائما
٩٤.	صلاة الاستسقاء في المسجد	١١٦.	الاسراج في المسجد
٩٥.	صلاة التحية في المسجد	١١٧.	التردد الى المسجد
٩٦.	الاطفال و المسجد	١١٨.	الجلوس في المسجد انتظار الصلاة
٩٧.	المجانين و المسجد	١١٩.	الوصية للمسجد
٩٨.	المرأة و المسجد	١٢٠.	المسجد والزكاة
٩٩.	جار المسجد	١٢١.	المسجد و صلاة الجمعة
١٠٠.	الذمي و المسجد	١٢٢.	شكاية المسجد
١٠١.	المشرك و المسجد	١٢٣.	الصلوة على النبي و آله في المسجد
١٠٢.	البهائم و المسجد	١٢٤.	اخراج الريح في المسجد
١٠٣.	استعمال الآت المسجد	١٢٥.	الانفاق من ماله للمسجد
١٠٤.	صرف اموال المسجد في غيره	١٢٦.	اللعان في المسجد
١٠٥.	اخراج آلات المسجد من المسجد	١٢٧.	النكاح في المسجد
١٠٦.	بيع آلات المسجد بل مطلق نقله الى الغير ...	١٢٨.	الحلف في المسجد
١٠٧.	غرس الشجر و حفر الآبار و الزرع	١٢٩.	النظافة في المسجد
١٠٨.	في المسجد (فضاي سبز)	١٣٠.	تشبيك الاصابع في المسجد
١٠٨.	من له ولاية التصرف في المسجد و	١٣١.	السرقه في المسجد
امواله		١٣٢.	السائل و المسجد
١٠٩.	الوقوف على المسجد	١٣٣.	الرطانة بالاعجمية في المسجد
		١٣٤.	التحدث بامور الدنيا في المسجد

۱۳۵. التدخين في المسجد داد: برخی از واجبات در رابطه با مسجد است، برخی
۱۳۶. تخطی الرقاب از محرمات و برخی از مستحبات و برخی از
۱۳۷. الاتكاء و الختباء مکروهات و برخی از مباحات است. ضمناً برخی از
۱۳۸. تعيين الناظر و المتولى للمسجد عناوین خیلی کلی است و ذیل آنها ده‌ها عنوان قابل
۱۳۹. شرك المؤاکله و المسافرة و ... مع ذکر است. مثلاً در بحث تولى و نظارت مباحثی مطرح
- تارك الحضور الى المسجد است؛ از قبیل شروط ناظر، وظایف ناظر، احکام ناظر
۱۴۰. المشى الى المساجد و متولى و ... یا در بحث اعتكاف در مسجد عناوین
۱۴۱. اولوية الصلاة في المسجد الذي فراوانی زیر مجموعه آن است. یا در بحث تطهير
- لايصلی فيه مسجد موضوعات فراوان مطرح است. از قبیل: فوریت
۱۴۲. القصة و المسجد تطهير مسجد، وجوب كفائی بودن، تراحم نماز و تطهير
۱۴۳. كتابة القرآن في قبلة المساجد مسجد و ...، در بحث جنب و حائض و مسجد
۱۴۴. المساجد الملعونة موضوعات فراوانی مطرح است. از قبیل: دخول
۱۴۵. الخروج من المسجد بعد الاذان مسجد، وضع الشی فی المسجد، اخذ الشی من
۱۴۶. تكرار صلاة الجماعة في المسجد المسجد، المكث فی المسجد و ... در بحث عمران
- الواحد مساجد باز موضوعات متعددی مطرح است و ... ریز
۱۴۷. الاتيان بالحفلات في المسجد این موضوعات در مقام بحث و بررسی اجتهادی قابل
۱۴۸. الفصد و الحجامة في المسجد استقصاء است.
۱۴۹. استئجار الجنب و الحائض لكنس ضمناً همان طور که از عنوان بحث «فقه المسجد» پیدا
- المسجد است نگاه ما در این مباحث صد در صد فقهی است از
۱۵۰. مضغ الكندر في المسجد نگاه تاریخی و اجتماعی و ... موضوع بحث ما نیست
۱۵۱. المستحاضه و المسجد و باید گروه‌های دیگری متکفل آنها باشند.

المساجد الخاصة:

۱. المسجد الحرام
۲. المسجد النبوی

نکته: این فهرست نه کامل است تا قابل کم و زیاد شدن نباشد و نه به ترتیب نوشته شده است. بلکه هدف اولی جمع عناوین و فهرست نویسی است ولی می‌توان اینها را تحت عنوان پنج حکم در رابطه با مسجد قرار

۳. المسجد الاقصى

۴. مسجد الكوفه

۵. مساجد المدينه

۶. مسجد الخيف بمنى

۷. مسجد الشجره

۸. مسجد براكا

۹. مسجد قبا

۱۰. مسجد الغدير

۱۱. مسجد سهله

۱۲. مسجد الثرى

۱۳. مسجد جمكران

۱۴. مسجد البصره

ضمناً ذیل نام هر یک از مساجد مباحث فراوان فقهی تحت عنوان فقهیات این مساجد مطرح است به خصوص چهار مسجد نخست که دهها عنوان فقهی برای هر کدام مطرح است و الان در صدد بیان ریز این عناوین نیستیم تنها احکام چهار مسجد نخست را فهرست می‌کنیم.

الف. مسجد الحرام

۱. تعريف مسجد الحرام

۲. فضل مسجد الحرام بر ساير مساجد

۳. فضل الصلاة فى المسجد الحرام

۴. آداب ورود به مسجد الحرام

۵. آداب خروج از مسجد الحرام

۶. اعتكاف و مسجد الحرام

۷. نذر نماز و اعتكاف در مسجد الحرام

۸. دخول كفار به مسجد الحرام

۹. قتال در مسجد الحرام

۱۰. تخيير بين قصر و اتمام در مسجد الحرام

الحرام

۱۱. قبله كسى كه در مسجد الحرام است

۱۲. خوابیدن در مسجد الحرام

۱۳. استحباب خواندن نماز عيد فطر و

اضحى در مسجد الحرام

۱۴. استحباب بجا آوردن نماز استسقاء

در مسجد الحرام

۱۵. لقطه حرم و مسجد الحرام

۱۶. حكم مجرمى كه به مسجد الحرام

پناه بوده است

۱۷. مطالبه دين در مسجد الحرام

۱۸. جنب و مسجد الحرام

۱۹. حائض و نفساء و مسجد الحرام

۲۰. كسى كه در مسجد الحرام جنب يا

حائض شود حكمش چيست؟

۲۱. تعدد نماز جماعت در مسجد الحرام

۲۲. اخذ چيزى از مسجد الحرام

۲۳. منع از ورود به مسجد الحرام

۲۴. سلاح و مسجد الحرام

۲۵. قتل در مسجد الحرام

۲۶. دیه مقتول در حرم

۲۷.

۸. آداب خروج از آن

۹. توسعه آن

۱۰. خوابیدن در آن

۱۱. نذر اعتکاف در آن

۱۲. حکم احتلام در آن

۱۳. حکم جنب

۱۴. حکم حائض و نفساء

۱۵. شدّ رحال به مسجد النبی

۱۶. نذر نماز در آن

۱۷. کفار و ورود به مسجد النبی

۱۸. تعدد جماعت در آن

۱۹. نماز عیدین و مسجد النبی

۲۰. نماز استسقاء و مسجد النبی

۲۱. تخییر بین قصر و اتمام در آن

۲۲. حکم مجرمی که به مسجد النبی پناه

برده

۲۳.

ب. احکام الحرم

(آیا لازم است بحث شود؟ و چه مقدار لازم است؟)

ج. احکام الکعبه

۱. دخول الکعبه

۲. نماز در درون کعبه

۳. نماز بر پشت بام کعبه

۴. اموال کعبه

۵. پرده کعبه

۶. وقف بر کعبه

۷. مراد از کعبه

۸. نماز به سوی کعبه

۹. بناء کعبه

۱۰.

د. مسجد النبی

۱. تعریف مسجد نبوی

۲. بناء مسجد نبوی

۳. عمارت آن

۴. فضل آن بر سایر مساجد

۵. فضل نماز در آن

۶. حدود مسجد نبوی

۷. آداب ورود به آن

۱. تعریف مسجد الاقصی

۲. بنای مسجد الاقصی

۳. عمارت آن

۴. فضل آن بر مساجد دیگر

۵. آداب ورود به مسجد اقصی

۶. حدود آن

هـ. مسجد الاقصی (قبله اول مسلمانان)

۷. تعدد جماعت در آن
۸. شدّ رحال به سوی آن
۹. ورود کفار به آن
۱۰. حکم انکار مسجد الاقصی
۱۱. نذر نماز در آن
۱۲. نذر اعتکاف در آن
۱۳. نماز عیدین و مسجد الاقصی
۱۴. نماز باران در آن
۱۵. حکم استقبال و استدبار مسجد در هنگام تخلی
۱۶. جنب و مسجد الاقصی
۱۷. حائض و نفساء و مسجد الاقصی
۱۸. حکم انکار مسجد الاقصی
۱۹. خوابیدن در آن
۲۰. وظیفه مسلمانان نسبت به مسجد
۸. زیارت مسجد کوفه
۹. نذر اعتکاف در آن
۱۰. وقف بر آن
۱۱. کفار ورود به مسجد کوفه
۱۲. خروج از آن قبل از ظهر جمعه
۱۳. نماز عیدین در آن
۱۴. نماز باران در آن
۱۵. مساجد ملعونه در کوفه
۱۶. مساجد مبارکه در کوفه
۱۷.

الاقصی

ح. مسجد کوفه

۱. تعریف مسجد کوفه
۲. بنای آن
۳. عمارت آن
۴. فضیلت آن
۵. حدود آن
۶. توسعه آن
۷. تخییر بین قصر و اتمام